

Григорій Осовий: між Україною і ЄС потрібен "міст громадського контролю" за умовами праці

Під егідою Міжнародної конфедерації профспілок 23 квітня в режимі відеоконференції відбувся діалог між лідерами профспілок і політиками ЄС: "Жебрацька заробітна плата в Східній Європі: які кроки потрібно зробити?"

Захід відкрив Олівер Ріпці, Голова групи трудящих Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК). Модераторами були **Шаран Барроу**, Генеральний секретар МКП, і Оуен Тюдор, Заступник Генерального секретаря МКП.

У своєму виступі лідер МКП зробила загальний огляд і наголосила, що ситуація з злидненими зарплатами в Східній Європі, вимагає термінового втручання національних урядів, соціально відповідальної поведінки бізнесу і принципової позиції національних профцентрів.

Прозвучали свідчення профспілок про низьку заробітну плату та її наслідки для трудящих, економіки їх країн і європейської економічної та соціальної інтеграції від Йозефа Стредула, Голови СМКОС (Чехія), Чеданки Андрич, Виконавчого секретаря профцентру Nezavisnost (Сербія), Марії Ханжевачкі, Генерального секретаря ННС (Хорватія), Віце-Президента ВЕРС, член ЄЕСК, Раїси Ліпартеліані, Віце-президента, GTUC (Грузія)

У своєму виступі **Григорій Осовий**, голова ФПУ, зокрема зазначив:

- Головним нашим скарбом є люди. З питання зарплати, я хотів би розповісти щодо існуючої у нашій країні ситуації, оскільки я бачу з виступів, що у кожній країні існують свої умови для забезпечення зростання зарплат та умов, які можуть сприяти профспілкам у реалізації цього завдання, або навпаки гальмують ці процеси. Україна, на жаль, періодично опиняється у таких кризових ситуація, починаючи з 2008 року, коли трапилась всесвітня економічна криза, падіння економіки в Україні тоді видалось найбільшим серед усіх країн світу – більше 15 % .

Подолання наслідків цього відбувалось протягом п'яти років з поступовим зростанням зарплат і лише до 2013 року ми фактично відновили ті втрати, що понесли працівники по зарплатах. У 2013-14 рр. в Україні відбулась Революція Гідності, коли громадянське суспільство не погодилось з політикою державних діячів, які на той час перешкоджали підписанню Україною Угоди про Асоціацію з ЄС. Люди протестували, в результаті чого ми змогли набути право вступу до ЄС. Однак, це обернулося для нас дорогою ціною, економіка за ці роки впала на 40% . Через це рівень зарплат та доходів населення різко знизився. Коли ми порівнюємо розмір наших зарплат з

європейським у євро, або доларах, ми повинні враховувати те, що у 2008 р. національна валюта гривня у нас знецінилась на 40%, а у 2014-15 рр. практично у 2,5 рази, це мало вплив. І ще один фактор, який впливає на можливість підвищення зарплати, – це величезний зовнішній борг накопичений Україною, яка позичала у МВФ, інших кредиторів. 40% державного річного бюджету витрачається на обслуговування та виплату боргів. Це означає, що ті працівники, які працюють у комунальному секторі, державних, публічних компаніях, бюджетній сфері, вони отримують зарплату з бюджету, який виснажений оцією виплатою боргів. І ще один вагомий фактор – України вже більше п'яти років знаходиться у стані війни і витрати на обороноздатність держави також потребують величезних ресурсів.

Тепер, що стосується рівня зарплати в Україні. На сьогодні вона становить приблизно 400 дол. США, це у середньому в 4 рази менше, ніж у сусідніх з нами країнах. Але це кореспондується з рівнем ВВП на душу населення. Тобто ВВП у нас також у середньому у 4 рази менший, ніж у європейських країнах. На жаль, цей фактор також має негативний вплив на зростання зарплат.

По динаміці зростання зарплати: після 2015 року ми активно збільшували темпи зростання зарплат під впливом профспілок. І у середньому це складало біля 25% на рік зростання номінальної зарплати. Реальна зарплата зростала трохи меншими темпами, але динаміка також становила у середньому більше 10-15 % на рік.

Але чергова криза, пов'язана з COVID-19, знову призупинила зростання зарплати і динаміку її зростання.

Мінімальна зарплата. Після 2017 року ми вийшли на рівень мінімалки, яка відповідає прожитковому мінімуму. І це відбулось завдяки багаторічній боротьбі профспілок за те, щоб мінімальна зарплата відповідала, або перевищувала прожитковий мінімум. Цієї мети ми досягли. Але, якщо подивитись на рівень цієї мінімальної зарплати – це всього лише 180 євро. Формально співвідношення мінімальної зарплат до середньої у нас становить 50 % - це співвідношення має бути таким для будь-якої країни, а краще більшим.

Але по рівню забезпечення громадян, особливо по рівню зростання цін, а ціни у нас, особливо на газ, електроенергію, послуги ЖКГ, продовольчі товари фактично дорівнюють європейським, тому купівельна спроможність у нас різко впала а відповідно потребує більшої динаміки. Для цього потрібні більш високі темпи економічного зростання. Це – перший фактор. Тому, щоб вийти на рівень зарплати, який ми намітили спільно із нашими соціальними партнерами у Генеральній угоді, - 50% від рівня середньої зарплати у державах, з якими граничить Україна, - Угорщина, Румунія, Словенія, для цього потрібна динаміка зростання ВВП 5% та більше. На поточний рік у нашій економіці прогноз зростання на рівні 4%.

Що ще гальмує зростання середньої зарплати, це те, що у бюджетному секторі Уряд встановлює мінімальні гарантії оплати праці в 2,4

рази меншим, ніж становить прожитковий рівень та мінімальна зарплата. У нас у цій сфері працює біля половини членів профспілок, і відповідно у них: працівників освіти, охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення, зарплата приблизно на 20-25% нижче, ніж у середньому по економіці. Цю проблему також потрібно вирішувати. Хоча ми досягли успіху і у законах передбачено суттєве зростання зарплат у цих секторах, але бюджетні можливості нівелюють зусилля профспілок у цьому напрямку.

Окрім необхідності економічного зростання ще є проблема справедливого розподілу результатів праці, чого, на жаль, нам так і не вдалося досягти. Диференціація доходів між зарплатою працівників та керівників, топ-менеджерів у державних компаніях дуже велика. Це свідчить про розшарування у суспільстві. Тому люди праці у нас не захищені, а подолання цієї нерівності - виклик для суспільства і для профспілок, які займають у цьому питанні принципову позицію.

Через епідемію COVID-19 та втрату робочих місць бідність серед працюючих в Україні також зросла. Навіть при повному робочому дні 17% працюючих у нас знаходяться за межею бідності. за деякими даними, половина населення України не мають збережень. На жаль, рівень зарплат у нас такий, що не дозволяє більшості людей робити накопичування. **Тому зростання зарплати та суттєве змінення розподілу ВВП між учасниками виробництва має бути зміненим.**

Щоб ми хотіли від міжнародної співпраці та роботи, яку ми проводимо у рамках платформи громадянського суспільства Україна-ЄС? Насамперед, привернути увагу політиків ЄС, коли відбувається засідання Ради Асоціації, парламентарів, - потрібно звертати увагу на те, як виконуються розділи Угоди про Асоціацію Україна-ЄС стосовно соціальної політики, рівня зарплати, гідної праці, соціального діалогу тощо. А також ми хотіли би, щоб нашим політикам порекомендували повністю ратифікувати в Україні Європейську Соціальну Хартію, тому що положення цієї Хартії, зокрема, щодо рівня прожиткового мінімуму, який має визначатись з урахуванням членів родини, у нас поки не реалізується, а через це занижується і рівень мінімальної зарплати. І ще – коли укладаються торгові угоди, ми би хотіли, щоб там були передбачені норми про гідну працю, наприклад, як в Угоді між Україною і Канадою, де чітко прописані умови щодо забезпечення гідної праці з боку обох країн. Так і з нашими європейськими колегами, нам потрібно створити такий **"міст громадського контролю" за умовами праці з боку профспілок.**

Детальніше:

<https://fpsu.org.ua/256-holovna-novyna/20399-grigorij-osovij-mizh-ukrajinoyu-i-es-potriben-mist-gromadskogo-kontrolyu-za-umovami-pratsi.html>

Прес-центр ФПУ